

ALMANYA'NIN UKRAYNA'YA SİLAH YARDIMLARI VE ALMAN SİYASETİNE YANSIMALARI

M. ERKUT AYVAZ

SETA | ANALİZ

NİSAN 2024 · SAYI 411

ALMANYA'NIN UKRAYNA'YA SİLAH YARDIMLARI VE ALMAN SİYASETİNE YANSIMALARI

M. ERKUT AYVAZ

COPYRIGHT © 2024

Bu yayının tüm hakları Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları (SETA) Vakfı'na aittir. SETA'nın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik [fotokopi, kayıt ve bilgi depolama vd.] yollarla basımı, yayımı, çoğaltılması veya dağıtımı yapılamaz. Kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

Bu yayındaki fikirler tamamen yazarına aittir ve SETA Vakfı'nın yayın politikasını yansıtmayabilir.

SETA Yayınları

ISBN: 978-625-6583-33-7

Uygulama: Said Demirtaş

Baskı: Turkuvaz Haberleşme ve Yayıncılık A.Ş., İstanbul

SETA | SİYASET, EKONOMİ VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI VAKFI

Nenehatun Cd. No: 66 GOP Çankaya 06700 Ankara TÜRKİYE

Tel: +90 312 551 21 00 | Faks: +90 312 551 21 90

www.setav.org | info@setav.org | @setavakfi

SETA | İstanbul

Defterdar Mh. Savaklar Cd. Ayvansaray Kavşağı No: 41-43

34050 Eyüpsultan İstanbul TÜRKİYE

Tel: +90 212 395 11 00 | Faks: +90 212 395 11 11

SETA | Washington D.C.

1025 Connecticut Avenue, N.W., Suite 410

Washington D.C., 20036 USA

Tel: 202 223 98 85 | Faks: 202 223 60 99

www.setadc.org | info@setadc.org | @setadc

SETA | Berlin

Kronenstraße 1, 10117 Berlin GERMANY

berlin@setav.org

SETA | Brüksel

Avenue des Arts 6, 1000 Bruxelles BELGIUM

Tel: +32 2 313 39 41

İÇİNDEKİLER

ÖZET	7
GİRİŞ	8
24 ŞUBAT SONRASINDA ALMANYA'NIN ALDIĞI KARARLAR	8
2024 İTİBARIYLA ORDUNUN GÜÇLENDİRİLMESİNDE GELİNEREN AŞAMA	10
ALMANYA'NIN UKRAYNA'YA SİLAH YARDIMLARI	10
TAURUS SEYİR FÜZELERİNE DAİR TARTIŞMALAR	14
ALMAN SİYASETİ VE KAMUOYUNDA SİLAH YARDIMLARINA YÖNELİK YAKLAŞIM	15
SONUÇ	17

M. ERKUT AYVAZ

Erlangen-Nürnberg Üniversitesi (Almanya) Siyaset Bilimi ve Kamu Hukuku bölümlerinden 2011’de mezun oldu. 2012-2013 arasında DAAD bursu ile Duke University (ABD) Siyaset Bilimi departmanında eğitim aldı. ABD dönüşü 2014’te Erlangen-Nürnberg Üniversitesi Siyaset Bilimi Bölümü’nden yüksek lisans derecesini aldı. Çeşitli ulusal gazetelerde yayımlanmış yazıları bulunan Ayvaz Otto-Friedrich-Universität Bamberg’te (Almanya) doktora çalışmalarını sürdürmektedir.

ÖZET

Bu analizde 24 Şubat 2022 sonrasında Almanya'nın Ukrayna'ya yönelik silah yardımları ve Alman ordusunun güçlendirilmesine ilişkin aldığı kararlar ele alınmaktadır.

Bu analizde 24 Şubat 2022 sonrasında Almanya'nın Ukrayna'ya yönelik silah yardımları ve Alman ordusunun güçlendirilmesine ilişkin aldığı kararlar ele alınmaktadır. Almanya'nın ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok silah desteği sağlayan ülke olduğu hatırlatılarak Alman siyasetinde silah yardımları ile ilgili özellikle son aylardaki güncel tartışmalar üzerinde durulmaktadır. Koalisyon hükümetinin iki yıllık bir sürenin ardından güncel anketlerde oldukça olumsuz bir konuma gerilemesinin de gölgesinde Alman siyasetinde silah yardımları ile ilgili özellikle son aylardaki güncel tartışmalar ele alınmaktadır. Ayrıca Ukrayna'ya yardımlar konusu muhalif partiler ve koalisyon içerisindeki eleştiriler etrafında irdelenmektedir. Bilhassa eleştiriler almasına rağmen koalisyon lideri Şansölye Olaf Scholz'un spesifik konulardaki politika tercihleri ele alınmaktadır.

GİRİŞ

24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısının üzerinden iki yılı aşkın bir süre geride kalmıştır. Savaşın Almanya'ya da etkileri günümüze kadar sürerken başta ekonomi olmak üzere siyasette de son derece önemli değişiklikler yaşanmıştır. Her ne kadar Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı öncesinde krize yönelik Alman siyasetinde genel olarak ekonomi ve siyaset arasında oldukça hassas bir denge arayışı öne çıksa da sonraki süreçte alınan ciddi kararlarla birlikte yeni bir dönem başlamıştır.

Almanya'nın güvenlik ve savunma alanına dair uzun yıllardır siyaset çevrelerinde sürdürülen tartışmalara rağmen tam anlamıyla bir dönüşüm gerçekleştirilememiştir. 24 Şubat 2022 sonrası ise bu durum tehdit algısının bir üst seviyeye çıkmasıyla birlikte revize edilmeye başlanmıştır. Ancak iki yıllık sürecin sonunda dahi uygulamada tam anlamıyla bir dönüşümden bahsetmek pek mümkün değildir. Buna rağmen Alman güvenlik ve savunma alanında genel olarak bir dö-

nüşüm sürecine girildiği söylenebilir. Bu sürecin kalıcılaşması ve uzun vadeli olarak somutlaşması ise ilerleyen yıllarda netleşecektir. Zira Alman siyasetinde belirsizlik içeren öngörüler ilerleyen süreçte yeni olasılıkları ve politika tercihlerini de etkileyebilecektir. Özellikle 2025 sonbaharında gerçekleşecek olan Federal Meclis seçimlerinin muhtemel etkilerinin öngörülere için henüz erken bir aşamadır.

Bu analizde Almanya'nın 24 Şubat 2022 sonrasında aldığı somut kararlara işaret edilmektedir. Öncelikle Alman ordusunun güçlendirilmesi hedefleri ele alınmaktadır. Ayrıca gelen aşamada Almanya'nın Ukrayna'ya yönelik silah yardımları üzerinde durulmaktadır. Almanya'nın ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok silah desteği sağlayan ülke olduğu hatırlatılarak bu konuyla ilgili Alman siyaseti ve kamuoyundaki tartışmalar irdelenmektedir. Koalisyon hükümetinin iki yıllık bir sürenin ardından güncel anketlerde oldukça olumsuz bir konuma gerilemesinin de gölgesinde Alman siyasetinde silah yardımları ile ilgili özellikle son aylardaki güncel tartışmalar ele alınmaktadır. Ukrayna'ya yardımlar meselesinin özellikle muhalif partiler ve hatta koalisyon içerisindeki eleştiriler etrafında da irdelenmesi gerekmektedir. Bilhassa koalisyonun lideri Şansölye Olaf Scholz'a (Sosyal Demokrat Partisi, SPD) yöneltilen eleştirilere rağmen Scholz'un spesifik konulardaki politika tercihleri ele alınmaktadır.

24 ŞUBAT SONRASINDA ALMANYA'NIN ALDIĞI KARARLAR

Almanya'nın geleneksel olarak tercih ettiği güvenlik ve savunma politikasında 24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısı sonrasında kapsamlı değişikliklere gidilmiştir.

Esasen önceki yıllarda da Almanya'nın Avrupa'nın en büyük ekonomisi olması nedeniyle özellikle sorumluluk alması beklentileri öne çıkmıştır. Dolayısıyla Şubat 2022'deki yeni denklemle birlikte Scholz (SPD) liderliğindeki Almanya'dan beklentilerin de arttığı söylenebilir. Bu süreçte en önemli kararların başında Ukrayna'ya yönelik geçmişteki –birçok eleştirilere de neden olan– tutumun aksine silah yardımlarına başlanması gelmektedir. Ancak ilk aşamada ağır silahların hızlı bir karar alma süreci sonrasında gönderilmelerine şahit olunmamıştır. Aksine ağır silahların Ukrayna'ya gönderilmesinin öncesinde Alman siyasetinde tartışmalar yaşanmıştır.

Bir sonraki alt başlıkta ele alınan Ukrayna'ya silah yardımlarına ilişkin kararların yanı sıra Rusya'ya yönelik ekonomik yaptırım kararları da alınmıştır. Federal hükümet ayrıca 26 Şubat 2022'de diğer AB ülkelerinin aldığı karara biraz gecikmeli olarak da olsa iştirak etmiş ve Rusya'nın SWIFT ödeme sisteminin çıkarılması kararını almıştır. Buna rağmen Almanya'nın bir müddet Rusya'dan petrol ve doğal gaz ithal etmeyi sürdürebilmesi amacıyla iki önemli Rus bankası SWIFT sisteminden çıkarılmamıştır.¹

Rusya'nın başlattığı saldırının Almanya'da neden olduğu en önemli değişikliklerden biri ise Alman ordusunun güçlendirilmesine yönelik alınan kapsamlı kararlardır. SPD üyesi olan Şansölye Olaf Scholz 27 Şubat 2022'de Federal Mecliste açıkladığı yeni kararları bir “dönüm noktası” (*Zeitenwende*) olarak tanımlamıştır. Yapılan açıklamanın öncesinde dahi içeriğin Scholz'un kabinesinde yer alan bazı istisnai isimler dışında kimseyle paylaşılmadığı kamuoyuna yansımıştır.

Böylelikle başta kendi partisindeki birçok SPD'liyi de şaşkırtan ancak en nihayetinde desteklenen ordunun güçlendirilmesine yönelik ilgili karar, 100 milyar avro tutarında bir ek/özel kaynağın (*Sondervermögen*) oluşturulmasını öngörmüştür.² Bu kararın yanı sıra ilerleyen yıllarda Almanya'nın savunma harcamalarının da NATO beklentileri ile uyumlu olarak ülkenin gayrisafi yurt içi hasılasının (GSYH) yüzde 2'sinin üzerinde yer alması hedefi de açıklanmıştır.³

Rusya'nın başlattığı saldırının Almanya'da neden olduğu en önemli değişikliklerden biri Alman ordusunun güçlendirilmesine yönelik alınan kapsamlı kararlardır.

24 Şubat 2022 sonrasında alınan kararların öncesinde Almanya'nın savunma harcamalarına yönelik eksikliklerinin olduğu görüşü kamuoyunda sıklıkla öne çıkmıştır. Bu noktada ordunun güçlendirilmesinin ihmal edildiği eleştirileri medya ve siyasi çevrelerde mevcut ve önceki hükümetlere yöneltmiştir. Esasen savunma harcamalarının eksikliğinden ziyade bütçenin ordunun güçlendirilmesine dair verimli bir şekilde kullanılmadığı eleştirileri de söz konusu olmuştur. Örneğin savunma harcamalarına ilişkin rakamlar göz önünde bulundurulduğunda 2020'deki harcamaların 2011'e kıyasla yüzde 28 arttığı gözlenmektedir.⁴

¹ Christoph Hasselbach, “Ukrayna Savaşı Almanya'da Tabuları Yıkıyor”, DW Türkçe, 1 Mart 2022.

² Değer Akal, “Rusya'nın Ukrayna'yı İşgali Almanya'nın Dış Politika ve Savunma Politikalarında Büyük Değişikliğe Yol Açtı”, BBC Türkçe, 27 Şubat 2022.

³ “Rüstungsausgaben auf Rekordniveau”, tagesschau.de, 27 Nisan 2021, <https://www.tagesschau.de/ausland/europa/sipri-ruestungsausgaben-rekord-101.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

¹ Elif Nuroğlu, “SWIFT Kararı: Finansal Bir Nükleer Silah mı?”, Anadolu Ajansı, 2 Mart 2022.

2024 İTİBARIYLA ORDUNUN GÜÇLENDİRİLMESİNDE GELİNEREN AŞAMA

27 Şubat 2022’de Şansölye Scholz’un açıklamalarının ardından ordunun güçlendirilmesine yönelik sürecin oldukça yavaş ilerlediğine dair eleştiriler yöneltilmiştir. Alman ordusunun 24 Şubat öncesinde dahi eksikliklerinin oldukça fazla olduğu bilinmektedir. Ancak daha sonraki süreçte Alman ordusunun kendi envanterinden de Ukrayna’ya mühimmat ve tank gibi spesifik silahların gönderilmesiyle birlikte ordunun kapasitesinin daha da kritik bir aşamaya gerilediği dillendirilmiştir.⁵ 2023 sonuna kadar sürecin yavaş ilerlediği ve 2024’e gelindiğinde ise şimdilik 100 milyar avro tutarındaki ek savunma bütçesinin/kaynağının belli bir bölümünün ordunun ihtiyaçlarına yönelik kullanılmaya başlandığı belirtilmektedir. Örneğin Mart 2024’e kadar Federal Meclisin Alman ordusu için toplam 47 milyar avro değerindeki projelerin tedarikine onay verdiği açıklanmıştır. Bununla birlikte 100 milyar avro tutarındaki ek savunma kaynağının yaklaşık üçte ikisinin tedarik edilecekler için anlaşmaların sağlandığı kamuoyuyla paylaşılmıştır.⁶ Dolayısıyla önemli birçok silah ve savunma sisteminin siparişinin verildiği ancak uzun tedarik süreçlerinin olduğu hatırlatılmaktadır. Örneğin Almanya’nın sipariş ettiği F-35 savaş uçaklarının ilk olarak 2026’da teslim edileceği belirtilmektedir.⁷

Buna rağmen federal hükümetin orduyu güçlendirme girişimlerinin yetersizliğine işaret

edenler öne çıkmaktadır. 100 milyar avro tutarındaki özel/ek kaynak ile birlikte şimdilik –ilk kez 2024’te– NATO’nun yüzde 2’lik savunma hedefine erişilebilse de⁸ ilgili ek kaynağın en geç 2027’de tamamen harcanmış olacağı ve bu sebeple savunma bütçesinde yine ciddi açıkların oluşacağı eleştirileri yöneltilmektedir.⁹ 100 milyar tutarındaki özel/ek kaynağın yaklaşık üçte biri genel olarak savunma bütçesinde kısıtlamalara gidilen ve eksikliklerin olduğu alanlarda kullanılmaktadır. Ayrıca yüzde 8’inin faizlere gittiğine işaret edilirken bunun neticesinde ek kaynağın sınırlı bir oranının ordunun ihtiyaçları için kullanılabildiği belirtilmektedir.¹⁰

ALMANYA’NIN UKRAYNA’YA SİLAH YARDIMLARI

Rusya’nın Ukrayna’ya saldırısı öncesinde federal hükümetin Ukrayna’ya yapılacağını duyurduğu yardım “5 bin miğfer” ile sınırlıydı.¹¹ Batı kamuoyunda bu yaklaşım şaşkınlıkla karşılanmış ve tepki çekmiştir. Almanya’nın böyle bir yaklaşımına rağmen Ukrayna’nın ve Batı kamuoyunun o dönemki beklentisi Almanya’da bir paradigma değişikliğinin gerçekleşmesiydi. Nitekim 24 Şubat 2022’de Ukrayna’ya saldırıların başlaması ve Alman karar alıcılarının ilk başlardaki tereddütlerinin ardından yoğun baskıların da sürmesinin

5 Nina Magoley, “Ein Jahr ‘Zeitenwende’: Was ist bisher passiert?“, wdr.de, 27 Şubat 2023, <https://www1.wdr.de/nachrichten/zeitenwende-scholz-bundeswehr-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

6 “Bericht der Wehrbeauftragten: Mängel bei Personal, Material und Infrastruktur“, tagesschau.de, 12 Mart 2024, <https://www.tagesschau.de/inland/wehrbericht-108.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

7 “Einschätzung des Beschaffungsamtes: Bundeswehr-Sondervermögen 2024 komplett verplant“, tagesschau.de, 17 Ağustos 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/sondervermoegen-bundeswehr-104.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

8 “Deutschland und Trumps NATO-Drohung: ‘Unberechenbar, skrupellos und unzuverlässig’“, tagesschau.de, 12 Şubat 2024, <https://www.tagesschau.de/inland/deutschland-trump-aeusserung-nato-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

9 “Etat des Verteidigungsministeriums: Die Milliarden suche“, tagesschau.de, 31 Ocak 2024, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/haushalt-bundeswehr-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

10 “Pressemitteilung – 10. Juli 2023: Sondervermögen Bundeswehr nur zur Hälfte nutzbar - Zwei-Prozent-Ziel auf Dauer gefährdet“, ifo Institut, 10 Temmuz 2023, <https://www.ifo.de/pressemitteilung/2023-07-10/sondervermoegen-bundeswehr-nur-zur-haelfte-nutzbar>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

11 “Almanya, Ukrayna’ya 5 Bin Miğfer Gönderecek”, TRT Haber, 27 Ocak 2022.

sonrasında somut kararlar alınmıştır. Böylelikle Ukrayna'ya silah yardımları konusunda da Almanya'nın pozisyonunda kapsamlı bir değişikliğe gidilmiştir.

Federal hükümete göre Rusya'nın uluslararası hukuka aykırı olarak Ukrayna'ya yönelik başlattığı saldırıya karşı Ukrayna'nın kendisini savunma hakkı Almanya ve partnerleri tarafından silah yardımları ile desteklenmektedir. Federal hükümete göre yapılan silah yardımları uluslararası hukuk çerçevesinde Ukrayna'nın kendisini savunma hakkı kapsamındadır.¹² Buna göre federal hükümet Ukrayna'ya silah yardımları ile uluslararası hukuk açısından Almanya'nın savaşa taraf olmayacağı görüşündedir.¹³

Ukraynalıların yalnızca vatanlarını savunmadıklarını belirten Şansölye Scholz “Hürriyet ve demokrasileri için, kendileriyle paylaştığımız değerler için savaşıyorlar” ifadelerini kullanmıştır. Scholz ayrıca demokratlar ve Avrupalılar olarak Ukraynalıların yanlarında, “tarihin doğru tarafında durduklarını” savunmuştur. Ukrayna'ya silah yardımlarının yapılması kararını ise “Putin'in saldırganlığına başka bir yanıt verilemezdi” şeklinde gerekçelendirmiştir.¹⁴ Birçok Alman siyasi gibi ana muhalefet de “Ukrayna'nın Almanya'nın özgürlüğü için de savaştığı” görüşündedir.¹⁵

12 “Schriftliche Fragen mit den in der Woche vom 16. Mai 2022 eingegangenen Antworten der Bundesregierung” (s. 39, 56. soru, Drucksache 20/1918), Federal Meclis, 20 Mayıs 2022, <https://dserver.bundestag.de/btd/20/019/2001918.pdf>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

13 Christoph Kehlbach, “Leopard'-Lieferung Wann wird Deutschland “Kriegspartei”?”, tagesschau.de, 26 Ocak 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/leopard-kriegspartei-101.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

14 “Reden zur Zeitenwende: Bundeskanzler Olaf Scholz”, Federal Hükümet, (2022), s. 9, <https://www.bundesregierung.de/resource/blob/992814/2131062/78d39dda6647d7f835bbe76713d30c31/bundeskanzler-olaf-scholz-reden-zur-zeitenwende-download-bpa-data.pdf>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

15 “Seit 500 Tagen verteidigt die Ukraine unsere Freiheit”, CDU/CSU Federal Meclis Grubu, 7 Temmuz 2023, <https://www.cducus.de/presse/pressemitteilungen/seit-500-tagen-verteidigt-die-ukraine-unsere-freiheit>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

Silah yardımları ile birlikte federal hükümet önceki süreçte genellikle geçerli olduğunu ileri sürdüğü ve çatışma yaşanan bölgelerde yer alan ülkelere silah göndermeme ilkesinden de uzaklaşmıştır. Geline aşamada yalnızca silah sevkiyatları baz alındığında Almanya, ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok silah yardımı yapan ülke konumuna ulaşmıştır.¹⁶ Ancak iki yıllık süreçte özellikle ağır ve gelişmiş silahların Ukrayna'ya gönderilmesi sürecinde birçok defa siyasi tartışmalara şahit olunmuştur.

Geline aşamada yalnızca silah sevkiyatları baz alındığında Almanya, ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok silah yardımı yapan ülke konumuna ulaşmıştır.

Ekonomik yaptırımlar ve Almanya'nın Rusya'ya yönelik hava sahasının kapatılması gibi ilk adımların ardından öncelikli olarak Ukrayna'ya 1.000 tanksavar ve 500 Stinger uçaksavar füzesi gönderileceği açıklanmıştır.¹⁷ Bir diğer önemli karar değişikliği de üçüncü ülkelerde bulunan Alman yapımı silahların Ukrayna'ya gönderilmesine dair verilen onaydır.

Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısından bugüne kadar Almanya tarafından Ukrayna'ya yapılan silah yardımlarının iki ana unsurdan oluştuğu belirtilmektedir. Buna göre öncelikli olarak silah endüstrisinin sağladığı silah teslimatları federal hükümet tarafından finanse edilmektedir. Ayrıca federal ordunun (*Bundeswehr*) kendi envanterinde bulunan –ve haliyle sınırlı bir yardımı müm-

16 “Waffenlieferungen an die Ukraine: Wer unterstützt Kiew am meisten und wie?”, zdf.de, 10 Ocak 2024, <https://www.zdf.de/nachrichten/politik/ausland/militaer-finanzen-ukraine-ifw-krieg-russland-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

17 “Mehr als 100 Milliarden Euro für die Bundeswehr – für unsere Sicherheit”, Bundesministerium der Verteidigung, 27 Şubat 2022, <https://www.bmvg.de/de/aktuelles/mehr-als-100-milliarden-euro-bundeswehr-sicherheit-5362112>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

kün kılan– silahların Ukrayna'ya gönderilmesi de temin edilmektedir. Bununla birlikte Almanya tarafından AB'nin European Peace Facility adlı girişimine de Ukrayna'ya yardımlar kapsamında katkı sağlanmaktadır.¹⁸

Almanya'nın Ukrayna'ya yaptığı ve önümüzdeki yıllarda yapacağı askeri yardımların yaklaşık 28 milyar avroya ulaştığı açıklanmıştır.¹⁹ İnsani ve mali yardımlarla birlikte bu rakamın 32 milyar avroya ulaştığı ileri sürülmüştür.²⁰ Bugüne kadar federal ordunun kendi envanterinden ilettiği yardımın tahmini değerinin ise yaklaşık 5,2 milyar avro olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte bugüne kadar 10 binden fazla Ukraynalı askere Almanya'da askeri eğitim verildiği ve bu eğitimlerin maliyetinin de yaklaşık 282 milyon avroya ulaştığı açıklanmıştır.²¹ Federal hükümetin Şubat 2024'te AB kapsamında anlaşmaya varılan ve Ukrayna'ya 50 milyar avro kapsamındaki yeni destek paketinde de gayretleri söz konusu olmuştur.²² Bununla birlikte 16 Şubat 2024'te de Almanya ve Ukrayna arasında 1,13 milyar avro tutarında bir savunma anlaşması imzalanmıştır.²³ Uzun vadeli güvenlik taahhütlerini içeren söz konusu anlaşma on yıl geçerli olacaktır.²⁴

18 "War in Ukraine: The Arms and Military Equipment Germany is Sending to Ukraine", Federal Hükümet, 26 Şubat 2024, <https://www.bundesregierung.de/breg-en/news/military-support-ukraine-2054992>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

19 "Humanitäre, finanzielle und militärische Hilfe: So unterstützt Deutschland die Ukraine", Federal Hükümet, 24 Şubat 2024, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/schwerpunkte/krieg-in-der-ukraine/deutschland-hilft-der-ukraine-2160274>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

20 "Krieg in der Ukraine: Diese Waffen und militärische Ausrüstung liefert Deutschland an die Ukraine", Federal Hükümet, 26 Şubat 2024, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/schwerpunkte/krieg-in-der-ukraine/lieferungen-ukraine-2054514>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

21 "Krieg in der Ukraine: Diese Waffen und militärische Ausrüstung liefert Deutschland an die Ukraine".

22 "AB, Bütçesinden Ukrayna'ya Ek 50 Milyar Euro'luk Destek Paketi Üzerinde Uzlaştu", TRT Haber, 1 Şubat 2024.

23 "Ukrainischer Präsident in Berlin: Scholz und Selenskyj unterzeichnen Sicherheitsabkommen", tagesschau.de, 16 Şubat 2024, <https://www.tagesschau.de/inland/selenskyj-scholz-berlin-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

24 "As long as it takes: Die Sicherheit der Ukraine ist auch unsere Sicherheit", Alman Dışişleri Bakanlığı, 16 Şubat 2024, <https://www.auswaertiges-amt.de/de/service/laender/ukraine-node/sicherheitszusagen-ukraine/2644222>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

Federal hükümet savaşın başlangıcından itibaren Ukrayna'ya yapılan silah yardımlarını genel bir çerçevede ve güncelleyerek kamuoyuyla paylaşmaktadır. Savaşın başlangıcında örneğin mühimmat veya uçaksavar füzeleri gibi silah sistemleri siyasi tartışmalar yaşanmaksızın hızlı bir şekilde Ukrayna'ya teslim edilebilmiştir. Ancak özellikle ağır silahlar noktasında Alman siyasetinde tartışmalar yaşanmış ve halen de yaşanmaktadır. Hükümetin ilk tereddütlerinin ardından öncelikle spesifik obüs sistemlerinin yanı sıra Gepard tankları 2022'nin yaz aylarında Ukrayna'ya teslim edilmiş²⁵ ancak daha sonra hükümet farklı silahlara yönelik yeniden bir tereddüt sürecine girmiştir. Ocak 2023'ün başında Ukrayna'ya Patriot hava savunma sistemi ve Marder tanklarının/zırhlı muharebe araçlarının da teslim edileceği duyurulmuştur.²⁶ 2023 sonunda Almanya tarafından Ukrayna'ya ikinci Patriot hava savunma sistemi ve füzeleri de teslim edilirken²⁷ yine 2023 içerisinde IRIS-T SLM isimli hava savunma sistemi ve mühimmatının da teslim edilmesi süreçleri kamuoyunda öne çıkmıştır.²⁸

Gündemde öne çıkan ve Ukrayna'ya gönderilmeleri durumunda savaşın daha da şiddetlenmesi endişesi nedeniyle yaşanan bir diğer tereddüt süreci Leopard tanklarıyla ilgili olmuştur. Nitekim 2023'ün Ocak sonunda bu konuda da hükümette ve özellikle Şansölye Scholz'da gözlenen tereddüt süreci sonrasında

25 "Fragen und Antworten zu Waffenlieferungen", Federal Hükümet, 23 Şubat 2024, <https://www.bundesregierung.de/breg-de/schwerpunkte/krieg-in-der-ukraine/faq-waffenlieferungen-2027766>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

26 "Ukraine: Deutschland liefert Schützenpanzer Marder", Federal Savunma Bakanlığı, 6 Ocak 2023, <https://www.bmvg.de/de/aktuelles/ukraine-deutschland-liefert-schuetzenpanzer-marder-5565384>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

27 "Almanya'dan Ukrayna'ya 'Patriot' Hava Savunma Sistemi", TRT Haber, 18 Nisan 2023.

28 "Almanya'dan Ukrayna'ya İkinci Kez IRIS-T SLM Hava Savunma Sistemi Teslimati", TRT Haber, 30 Nisan 2023; "Ramstein-Format: Deutschland liefert vier weitere Feuerinheiten IRIS-T SLM", Federal Savunma Bakanlığı, 23 Kasım 2023, <https://www.bmvg.de/de/aktuelles/deutschland-liefert-vier-weitere-feuer-einheiten-iris-t-slm-5708484>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

Leopard 1 ve 18 adet Leopard 2 tankları Ukrayna'ya teslim edilmiştir.²⁹ Teslim edilen ağır silahların ve mühimmatın sayısal olarak yeterli olmadığı yönündeki eleştiriler bilhassa ana muhalefet CDU/CSU tarafından bugünlerde de yöneltilmeye devam etse de³⁰ genel olarak federal hükümetin ve başta Şansölye Scholz'un bilhassa Leopard 2 tanklarına ilişkin tereddüt-lü tutumu dikkate değerdir. Zira Ukrayna'nın ısrarla Leopard 2 tanklarını talep etmesine rağmen Almanya'nın ve NATO'nun savaşa taraf olmasının önlenmesi gerektiği görüşündeki Şansölye Scholz, Leopard tankları konusunda ülkesinin tek başına hareket etmeyeceği görünüşünü savunmuştur.

Koalisyonunda yer alan özellikle Hür Demokrat Parti (FDP) ve Yeşiller'den de bu tereddüt-lü tutuma ilişkin eleştiriler yöneltmişse de³¹ Scholz bu konuda uzun bir süre iç ve dış baskılara direnmiştir. Ancak daha sonra Washington'a yaptığı bir öneriyle, ABD'nin Abrams muharebe tanklarını Ukrayna'ya teslim etmesi halinde Ukrayna'ya Leopard 2 tankı verebilecekleri şartını dile getirmiştir.³² En nihayetinde ABD bu yaklaşımı ilk başlarda benimsemese de³³ Ukrayna'ya Abrams tanklarını gönderme kararı almıştır.³⁴

29 Jakob Stadler, "Von Helmen bis zu Panzern: Was Deutschland der Ukraine bereits geliefert hat", Augsburger Allgemeine, 5 Mart 2024, <https://www.augsburger-allgemeine.de/politik/waffenlieferungen-von-deutschland-an-die-ukraine-ein-ueberblick-id69850686.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

30 "Hilfen für die Ukraine: 'Von allem zu wenig'", wdr.de, 17 Şubat 2024, <https://www1.wdr.de/mediathek/audio/wdr5/wdr5-morgenecho-interview/audio-hilfen-fuer-die-ukraine-von-allem-zu-wenig-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

31 "Leopard-Panzer: Grüne und FDP kritisieren Ergebnis von Ramstein-Konferenz", zeit.de, 21 Ocak 2023, <https://www.zeit.de/politik/2023-01/ramstein-konferenz-ukraine-krieg-wolodymyr-selenskyj-reaktionen>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

32 Bahattin Gönültaş, "Ukrayna'ya Destek Tartışmalarında Yeni Odak Noktası 'Leopard Tankları' Oldu", Anadolu Ajansı, 24 Ocak 2023.

33 "Krieg gegen die Ukraine USA wollten keine 'Abrams'-Panzer liefern", tagesschau.de, 27 Şubat 2023, <https://www.tagesschau.de/ausland/amerika/ukraine-usa-panzer-101.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

34 "Waffen für die Ukraine USA liefern 31 'Abrams'-Kampfpanzer", tagesschau.de, 25 Ocak 2023, <https://www.tagesschau.de/ausland/amerika/biden-abrams-101.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

Böylelikle Scholz'un ABD'ye yönelik –ABD³⁵ ve Almanya'da eleştirilere yol açan– hamlesinin olumlu karşılık bulması sonrasında Almanya da Ukrayna'ya Leopard 2 tanklarının gönderilmesine yeşil ışık yakmıştır.³⁶ İlgili dönemde Leopard tanklarına savaşın seyrini değiştirebilecekleri yönünde anlamlar da yüklenmiş ancak bu yönde gelişmeler yaşanmamıştır. Ayrıca lojistik ve tankların kullanımına ilişkin eğitim sorunları da eklenmiştir.³⁷

Gündemde öne çıkan ve Ukrayna'ya gönderilmeleri durumunda savaşın daha da şiddetlenmesi endişesi nedeniyle yaşanan bir diğer tereddüt süreci Leopard tanklarıyla ilgili olmuştur.

Söz konusu silahların Ukrayna'ya gönderilmelerinin yanı sıra özellikle ilk bir yıl içerisinde örneğin 2 bin 700 Strela uçaksavar füzesi başta olmak üzere Danimarka, Norveç ve Hollanda gibi ülkelerle ortak projeler kapsamında obüsler gibi silah sistemleri de Almanya'dan Ukrayna'ya gönderilmiştir. Bunlarla birlikte örneğin roketatarlar, hava gözetleme radarları, Mi-24 yedek parçaları ve keşif *droneları* da gönderilmiştir.³⁸

35 "Leopard 2'-Lieferungen Kopfschütteln in den USA über Deutschland", tagesschau.de, 24 Ocak 2023, <https://www.tagesschau.de/ausland/amerika/us-kritik-deutschland-panzerdebatte-101.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

36 "Almanya, Ukrayna'ya 18 Leopard 2 Tankı Gönderdi", BBC Türkçe, 28 Mart 2023.

37 "Ukraine-Unterstützung: Leopard 2-Panzer nur so gut wie Mannschaft und Logistik", mdr.de, 3 Ocak 2024, <https://www.mdr.de/nachrichten/deutschland/politik/leopard-zwei-ukraine-reparatur-logistik-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

38 Selen Temizer vd., "AB Ülkeleri Bir Yıldır Ukrayna'ya Birçok Silah ve Mühimmat Sevki Etti", Anadolu Ajansı, 23 Şubat 2023.

TAURUS SEYİR FÜZELERİNE DAİR TARTIŞMALAR

Koalisyon ortakları arasında Taurus seyir füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine yönelik görüş ayrılıkları da 2023'ün yaz aylarından bu yana kamuoyunda öne çıkmaktadır. Ana muhalefet konumundaki CDU/CSU ilk başlardaki tereddütlü yaklaşımından farklı olarak bugünlerde ilgili silah sistemlerinin de Ukrayna'ya gönderilmeleri yönünde çağrılarda bulunmaktadır. Ancak konuya ilişkin bugüne kadar Federal Meclise sunduğu iki önerge de sonuçsuz kalmıştır.³⁹ Bu tarz önergeler Federal Mecliste gerekli çoğunluğa ulaşıp kabul edilse dahi Almanya'dan yurt dışına silah satışı için federal hükümete bağlı Federal Güvenlik Konseyinin (*Bundessicherheitsrat*) onayı gerekmektedir.⁴⁰ Federal Güvenlik Konseyinin başkanlığını ise Şansölye Scholz yürütmektedir. Şansölyelik makamının verdiği yetkiler çerçevesinde ve bu gibi konularda son kararın şansölyenin uhdesinde olduğu göz önünde bulundurulduğunda⁴¹ Scholz'un bu konudaki tutumu belirleyiciliğini korumaktadır.⁴²

Her ne kadar Yeşiller ve FDP de Taurus füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesi gerektiği görüşünde olsalar da CDU/CSU'nun önergelerine bazı isimler dışında⁴³ koalisyon disiplini kapsamında

destek verilmemiştir. Scholz ise bu konudaki tutumunu geride bırakılan aylarda değiştirmemiş, aceleci davranmamakta ısrarcı olmuş, siyaset ve hatta medyanın da baskısına rağmen 500 kilometre menzile sahip ve böylelikle Rusya'nın içlerini ve hatta Moskova'yı dahi hedef alabilecek Taurus seyir füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine karşı çıkmıştır. Scholz "Sağduyu, bazılarının yaptığı gibi zayıflık olarak nitelenebilecek bir şey değildir. Sağduyu bu ülkedeki vatandaşların hakkıdır" ifadeleriyle Taurus konusundaki tutumuna yönelik eleştirilere karşı çıkmıştır. Taurus füzelerinin gönderilmemesine dair Scholz tarafından ileri sürülen diğer bir gerekçe ise "Ukrayna'ya uzun menzilli silah sistemlerinin gönderilmesi için Alman askerlerinin de bu sevkiyat kapsamında bir misyonla görevlendirilmesi gerektiği" yönündeki ifadeleridir.⁴⁴ "Şansölye olarak Almanya'nın bu savaşa müdahil olmasını engellemek benim sorumluluğum" açıklamalarında da bulunan Scholz'a yönelik eleştiriler ise hem ana muhalefet hem de kendi koalisyon ortakları Yeşiller ve FDP'den gelmeye devam etmektedir.

Alman toplumunun çoğunluğunun ise hem geçtiğimiz yaz aylarında yapılan anketlerde⁴⁵ hem de son olarak güncel anketlerde Taurus seyir füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine karşı çıktığı veya temkinli davranılması yanlısı olduğu ileri sürülmüştür. Buna göre Almanların yüzde 61'i Taurus füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine karşı çıkarırken Yeşiller ve FDP seçmeninin ise yüzde 53 ve yüzde 50'si bunu desteklemektedir.⁴⁶

Son olarak Alman Hava Kuvvetleri subayları arasında gerçekleştirilen görüşmelerin ses kaydının

39 Erbil Basay, "Alman Meclisi, Ukrayna'ya Taurus Füzelere Sağlanmasını İçeren Önergeyi Reddetti", Anadolu Ajansı, 14 Mart 2024.

40 "Bundessicherheitsrat (BSR)", bpb.de, <https://www.bpb.de/kurzknapp/lexika/politiklexikon/296278/bundessicherheitsrat-bsr>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

41 "Taurus-Raketen: 'Ich bin der Kanzler, und deshalb gilt das'", zeit.de, 4 Mart 2024, <https://www.zeit.de/politik/ausland/2024-03/taurus-bundeskanzler-olaf-scholz>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

42 "Marschflugkörper für die Ukraine: Wer über 'Taurus' entscheidet", tagesschau.de, 22 Şubat 2024, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/marschflugkoerper-taurus-104.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

43 "Marschflugkörper für die Ukraine: Strack-Zimmermann will mit der Union für Taurus-Lieferung stimmen", zeit.de, 20 Şubat 2024, <https://www.zeit.de/politik/deutschland/2024-02/ukraine-waffenlieferungen-marschflugkoerper-taurus-ampel-marie-agnes-strack-zimmermann-union>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

44 "Scholz Ukrayna'ya Taurus Göndermeye Karşı Çıktı", DW Türkçe, 13 Mart 2024.

45 "ARD-DeutschlandTrend: Mehrheit gegen 'Taurus'-Lieferung an Ukraine", tagesschau.de, 18 Ağustos 2023, <https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend/deutschlandtrend-3390.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

46 Ellen Ehni, "ARD-DeutschlandTrend: Mehrheit gegen 'Taurus'-Lieferung an die Ukraine", tagesschau.de, 7 Mart 2024, <https://www.tagesschau.de/inland/deutschlandtrend/deutschlandtrend-3416.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

Rusya'da basına sızdırılması da Alman siyasetinde ciddi anlamda yankılanmıştır. İlgili ses kaydında Alman Hava Kuvvetleri mensuplarının Taurus seyir füzelerinin Rusya'nın Kırım Yarımadası'nda inşa ettiği köprüyü teknik açıdan imha edip edemeyeceğini konuştuğu belirtilmiştir. Ayrıca bu konuşmalarda Ukrayna'nın uzun bir süredir talep ettiği Taurus füzelerinin bu ülkeye gönderilmesine dair Alman siyasi karar alıcıların onay vermediğinin yer aldığı da ileri sürülmüştür.⁴⁷ Ses kaydının basına sızdırılması sonrasında Taurus konusu da yeniden gündeme gelmiş ancak şansölyenin kararında bir değişiklik olmamıştır.

Kaydın gerçekliğini teyit eden Federal Savunma Bakanı Boris Pistorius (SPD) diğer yandan ilgili dinleme ve yayımlama olayını "Rusya Devlet Başkanı Putin'in yürüttüğü enformasyon savaşının bir parçası" olarak değerlendirmiştir. Pistorius ayrıca "Bu dezenformasyon için hibrit bir saldırı, bölünmeler yaratmayı, birliğimizi baltalamayı amaçlıyor" ifadelerini kullanmıştır.⁴⁸ Alman siyaseti sızdırılan kaydın içeriğine genel olarak değinmezken birçok siyasetçi ise başta federal ordu için olmak üzere daha iyi güvenlik tedbirleri talep etmiştir. Ayrıca önümüzdeki aylarda oluşabileceği ileri sürülen yeni "Rus sabotaj eylemleri"ne yönelik uyarıda bulunanlar da olmuştur.⁴⁹ Hükümete yönelik konuya dair kapsamlı araştırma çağrıları yapılırken⁵⁰ son olarak sürece Federal Savcılık dahil olmuş ve so-

ruşturma başlatmıştır.⁵¹ Taurus seyir füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine ilişkin tartışmaların önümüzdeki süreçte de sürmesi muhtemeldir.

Almanların yüzde 61'i Taurus füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine karşı çıkarken Yeşiller ve FDP seçmeninin ise yüzde 53 ve yüzde 50'si bunu desteklemektedir.

ALMAN SİYASETİ VE KAMUOYUNDA SİLAH YARDIMLARINA YÖNELİK YAKLAŞIM

Almanya tarafından Ukrayna'ya yapılan bilhassa silah yardımları hem koalisyon ortaklarında hem de muhalefet partilerinde farklı yaklaşımlara neden olmaktadır. Üç partiden oluşan ve birçok konuda farklı düşündüklerini çeşitli vesilelerle ortaya koyan koalisyon partileri⁵² Ukrayna meselesinde de spesifik hususlarda ayrışmaktadır. İki yıllık sürecin sonunda koalisyonun toplumsal desteği gerilerken Ukrayna'ya yönelik yardımların geleceğine dair süregelen endişeler de dikkat çekmektedir.⁵³ Her ne kadar Almanya Ukrayna'ya en çok silah yardımı yapan ülkelerin başında gelmeyi sürdürse de koalisyon ortaklarından Yeşiller ve FDP'nin yapılan yardımların yetersiz olduğu yönündeki

47 Erbil Başay, "Scholz, Alman Subaylarının Ses Kaydının Rusya'da Yayımlanması Olayının Hızla Aydınlatılacağını Belirtti", Anadolu Ajansı, 2 Mart 2024.

48 Cüneyt Karadağ, "Almanya, Askeri Görüşmelerin Medyaya Sızdırılmasıyla İlgili Rusya'yı Suçladı", Anadolu Ajansı, 3 Mart 2024.

49 "Bundeswehr abgehört: Union stellt Scholz' Glaubwürdigkeit infrage", tagesschau.de, 3 Mart 2024, <https://www.tagesschau.de/inland/innenpolitik/abhoerfaell-bundeswehr-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

50 "Russischer Informationskrieg: Geheimdienst-Kontrollgremium fordert entschlossene Aufklärung der Taurus-Affäre", spiegel.de, 11 Mart 2024, <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/taurus-affaere-geheimdienst-kontrollgremium-fordert-entschlossene-aufklaerung-a-c2a32794-0492-4cfc-8031-38ac8e3bc566>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

51 "Russische Gesprächsmitschnitte: Generalbundesanwalt ermittelt zu Abhör-Affäre bei der Bundeswehr", deutschlandfunk.de, 20 Mart 2024, <https://www.deutschlandfunk.de/generalbundesanwalt-ermittelt-zu-abhoer-afaere-bei-der-bundeswehr-102.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

52 M. Erkut Ayvaz, "Alman Siyasetinde İstikrar Arayışı ve Koalisyonda Güncel Zorluklar", *SETA Analiz*, Sayı: 405, (Şubat 2024).

53 Bahattin Gönültaş, "Almanya, Ukrayna'ya Desteğin Kesilme Riskinden Endişeli", Anadolu Ajansı, 19 Aralık 2023.

eleştirileri devam etmektedir. Bu noktada gelişmiş silah sistemleri de gündeme getirilirken başta Şansölye Scholz olmak üzere SPD’li siyasilere genel anlamda daha temkinli bir çizgiyi sürdürdüğü söylenebilir.

Ana muhalefet konumundaki Hristiyan Birlik partileri CDU/CSU Ukrayna’ya yönelik silah yardımlarının ve bilhassa ağır silahların gönderilmesinin artması gerektiği görüşünü aktif bir şekilde savunmaktadır.

Koalisyon ortağı Yeşiller partisi geçmiş yıllardaki savaş karşıtı pozisyon ve söylemlerinden gelinen aşamada oldukça farklılaşmış bir şekilde daha aktif bir silah yardımı çizgisinde yer almaktadır.⁵⁴ Partiler tarafından Ukrayna’daki gelişmelere yönelik yapılan ve çeşitli eleştirilere de yol açan söylemlerin zaman zaman askeri tonda değerlendirmelere dahi yaklaşması dikkat çekmektedir.⁵⁵ Rusya’ya yönelik uç noktalarda yapılan ve eleştirilere de neden olan bazı açıklamalar ve söylemlerin sonradan düzeltilmesine de şahit olunmuştur.⁵⁶

Koalisyonun diğer ortağı FDP –parti olarak Yeşiller çizgisi kadar aktif bir tutum sergilemese de – ve özellikle bazı FDP’li isimler söylemleri ile benzer bir çizgide yer almaktadır. Geçmiş süreçlerde birçok kez Şansölye Scholz’un temkinli tutumuna yönelik eleştirel yaklaşan FDP’li isimler

54 Erbil Başay, “Almanya Dışişleri Bakanı Baerbock: Ukrayna’yı Desteklemede Uzun Soluğa İhtiyacımız Var”, Anadolu Ajansı, 1 Haziran 2022.

55 “Außenministerin zum Krieg: Baerbock: Ukrainische Drohnenangriffe auf Moskau sind legitim”, faz.net, 22 Ağustos 2023, <https://www.faz.net/aktuell/politik/inland/baerbock-haelt-drohnenangriffe-der-ukraine-auf-moskau-fuer-legitim-19120313.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

56 “Alman Dışişleri Bakanı Baerbock ‘Rusya’ya Karşı Savaşta’yız’ Dedi; Kremlin Açıklama İstedi”, Euronews Türkçe, 27 Ocak 2023.

hem Leopard 2 tankları⁵⁷ hem de son olarak Taurus füzelerinin Ukrayna’ya gönderilmeleri çağrılarını yoğun bir şekilde sürdürmüştür.⁵⁸

Muhalefet partilerinde ise iki ayrı tutum söz konusudur. Ana muhalefet konumundaki Hristiyan Birlik partileri CDU/CSU Ukrayna’ya yönelik silah yardımlarının ve bilhassa ağır silahların gönderilmesinin artması gerektiği görüşünü aktif bir şekilde savunmaktadır.⁵⁹ CDU’lu bir şansölyenin görevde olduğu geçmiş dönemlerde (2005-2021) Almanya’nın Rusya’ya yönelik bilhassa enerji alanında bağımlı hale getirildiği eleştirileriyle de muhatap olan CDU/CSU, özellikle 24 Şubat 2022’den itibaren keskin bir pozisyon değişikliğine gitmiştir. CDU’lu birçok siyasetçinin son iki yıldır iç siyasette merkez siyasetten uzaklaşma eğilimindeki söylemlerinin⁶⁰ yanı sıra dış politikada da keskin söylemleri dikkat çekmektedir. Örneğin son olarak önde gelen CDU’lu bir siyasetçinin “Savaş Rusya’ya taşınmalı. Rus askeri tesisleri ve karargahları imha edilmelidir. Ukrayna’nın sadece Rusya’daki petrol rafinerilerini değil ayrıca bakanlıkları, komuta merkezlerini ve komuta noktalarını da imha etmesini sağlayacak seviyeye gelmeleri için her şeyi yapmalıyız” sözleri de tartışmalara neden olmuştur.⁶¹

Diğer muhalif partilerin ise –ki buna başta aşırı sağcı Almanya için Alternatif Partisi (AfD)

57 “Leopard-Panzer: Grüne und FDP kritisieren Ergebnis von Ramstein-Konferenz”.

58 “Ukraine-Krieg: FDP und Grüne kritisieren Scholz’ Taurus-Ablehnung”, deutschlandfunk.de, 27 Şubat 2024, <https://www.deutschlandfunk.de/fdp-und-gruene-kritisieren-scholz-taurus-ablehnung-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

59 “Außen- und Sicherheitspolitik: Leopard-Kampfpfänger für die Ukraine”, CDU, 19 Ocak 2023, <https://www.cdu.de/artikel/leopard-kampfpfanger-fuer-die-ukraine>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024); “Außen- und Sicherheitspolitik: Schwere Waffen für die Ukraine”, CDU, 22 Eylül 2022, <https://www.cdu.de/artikel/schwere-waffen-fuer-die-ukraine>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

60 Ahmet Kılınç, “CDU ‘Öncü Kültürde Israrlı’, *Hürriyet*, 12 Aralık 2023.

61 Katja Theise, “Kiesewetter: Den Krieg nach Russland tragen”, DW, 9 Şubat 2024, <https://www.dw.com/de/kiesewetter-den-krieg-nach-russland-tragen/a-68215200>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

de dahildir– genel olarak Rusya'ya yönelik daha az eleştirel yaklaşımları söylenebilir. Esasen AfD ve Sol Parti de Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısını genel anlamda kınamakta ve uluslararası hukuka aykırı olduğu konusunda diğer partilerle benzer bir çizgide yer almaktadır.⁶² Ancak örneğin AfD bu savaşın “Almanya'nın savaşı olmadığını” ifade etmektedir. Almanya'nın AB veya NATO kapsamında Ukrayna'ya yönelik “bir taraf tutma zorunluluğu olmadığını” görüşündeki AfD bu sebeple hem Ukrayna'ya silah yardımlarına karşı çıkmakta hem de Rusya ile ekonomik ilişkilerin yeniden kurulması gerektiğini savunmaktadır.⁶³ Diğer partiler tarafından ise aşırı sağcı AfD'lilere yönelik sıklıkla Putin yanlısı oldukları yönünde eleştiriler yöneltilmektedir.⁶⁴ Sol Parti de benzer eleştirilere muhatap olmaktadır. Her ne kadar sınırlı sayıda Sol Partili bazı isimler Ukrayna'ya silah yardımlarının yapılması gerektiğini savunsa da başta parti yönetimi buna karşı çıkmaktadır. Zira Sol Parti'ye göre bu yaklaşım savaşın daha da şiddetlenmesi ve tırmanması tehlikesine neden olmaktadır.⁶⁵

Yapılan güncel anketlerde Taurus seyir füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine Alman toplumunun çoğunluğunun karşı çıktığı belirtilirken Avrupalı devletlerin genel olarak Uk-

rayna'ya daha fazla silah ve mühimmat yardımı yapmasına ise Alman toplumunun çoğunluğunun destek verdiği ileri sürülmektedir.⁶⁶ Dolayısıyla hem ana muhalefetin hem de koalisyondaki bazı siyasi partilerin aksine toplumun çoğunluğunda denge arayışına yönelik bir eğilimin olduğu söylenebilir.

Ana akım olarak tanımlanan medyadaki çoğu ismin Almanya'nın Ukrayna'ya silah yardımını sürdürmesi gerektiği yönündeki genel eğilimi bir yana gelinen aşamada kamuoyunda bazı isimler tarafından farklı çağrılar da yapılmaktadır. Örneğin yalnızca silah yardımlarından ziyade artık savaşın sonlandırılması⁶⁷ veya ateşkesin sağlanması için diplomatik çözümlere yönelmek gerektiğine dikkat çekilmektedir.⁶⁸

SONUÇ

24 Şubat 2022'de Rusya'nın Ukrayna'ya saldırısıyla birlikte federal hükümet ilk başlarda Rusya'ya yönelik temkinli bir yaklaşım sergilemiş ve Ukrayna'ya yönelik silah yardımları noktasında dengeli hareket etmeye çalışmıştır. Her ne kadar Şansölye Scholz tarafından Almanya'da “dönüm noktası” olarak tanımlanan önemli kararlar alınmışsa da Almanya savaşın daha da şiddetlenmesi ve tırmanması endişesiyle Rusya'ya yönelik çekingen yaklaşımını bir müddet sürdürmüştür. Ancak savaşın genel ilerleyişi ve Batılı ülkelerin Almanya'ya yönelik artan baskıları nedeniyle Almanya bu çizgiden uzaklaşmıştır. Böylelikle ilerleyen süreçte federal hükümet Ukrayna'nın yanında dur-

62 “Alternative für Deutschland: Weidel verurteilt Angriff – und kritisiert den Westen”, zeit.de, 27 Şubat 2022, <https://www.zeit.de/news/2022-02/27/weidel-verurteilt-angriff-und-kritisiert-den-westen>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024); “Parteitag der Linken: Linkspartei wirft Russland ‘imperialistische Politik’ vor”, zeit.de, 26 Haziran 2022, <https://www.zeit.de/politik/2022-06/linke-russland-krieg-imperialistisch-bundesparteitag>, (Erişim tarihi: 24 Mart 2024).

63 “Pressemitteilung: Tino Chrupalla: Waffenlieferungen sind nicht in deutschem Interesse”, AfD, 9 Ocak 2023, <https://afdbundestag.de/tino-chrupalla-waffenlieferungen-sind-nicht-in-deutschem-interesse>, (Erişim tarihi: 24 Mart 2024).

64 “Strack-Zimmermann attackiert die AfD: ‘ Sie sind der verlängerte Arm von Wladimir Putin’”, tagesspiegel.de, 13 Mart 2024, <https://www.tagesspiegel.de/politik/strack-zimmermann-attackiert-die-afd-sie-sind-der-verlangerte-arm-von-wladimir-putin-11361265.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

65 “Ukrainekrieg: Stoppt die Eskalation! Stoppt den Krieg gegen die Ukraine! Verhandlungen statt Panzer!”, Sol Parti, <https://www.die-linke.de/themen/friden/ukraine-krieg>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

66 “ZDF-Politbarometer: Mehrheit: Mehr Waffen für die Ukraine”, zdf.de, 23 Şubat 2024, <https://www.zdf.de/nachrichten/politik/politbarometer-ukraine-waffen-bundeswehr-wirtschaft-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

67 Julia Meidinger, “Ex-Brigadegeneral: ‘Keine militärische Lösung’ im Ukraine-Krieg”, br.de, 17 Mart 2024, <https://www.br.de/nachrichten/bayern/ex-brigadegeneral-keine-militaerische-loesung-im-ukraine-krieg,U71Cql6>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

68 Rüdiger Lüdeking, “‘Weiterkommen’ (Meinungsseite)”, *Süddeutsche Zeitung*, 1 Mart 2024.

mayı daha da belirginleştirmiş ve silah yardımlarını önemli ölçüde artırmıştır.

Alınan diğer bir karar ise federal ordunun güçlendirilmesi olmuştur. Ancak ordunun halen yetersiz bir seviyede olduğu tespit ve uyarıları kamuoyunda öne çıkarken ordunun güçlendirilmesi ve hazır hale gelmesinin ancak 2030'a kadar gerçekleştirilebileceği öngörülerini yapılabilmektedir.

ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok silah yardımı yapan ülke konumundaki Almanya ilerleyen yıllarda da bu yardımları sürdürmeyi planlamaktadır. Bu süreç Alman silah endüstrisine de önemli kazançlar sağlarken⁶⁹ yetersiz seviyedeki mühimmat ihtiyaçlarını karşılama hedefiyle yeni üretim tesisleri de hayata geçirilmektedir.⁷⁰

İki yıldır devam eden savaşın koalisyon partilerine de etkileri olmuştur. Anketlerdeki oy oranlarında uzun bir süredir gerileme yaşayan federal hükümette spesifik ve ağır silahların Ukrayna'ya gönderilmesi sürecinde sıklıkla görüş ayrılıklarına şahit olunmuştur. Leopard 2 tanklarında olduğu gibi son olarak Taurus seyir füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesi sürecinde koalisyon içerisindeki görüş ayrılıkları öne çıkmaktadır. Şansölye Scholz tavizsiz bir şekilde Taurus seyir füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine karşı çıkmayı sürdürürken hem koalisyonun diğer ortakları hem de Batılı ülkelerin baskılarına direnmektedir. Scholz güncel anketlerde partisinin ve kendisinin oldukça olumsuz seyreden oy oranlarına rağmen Taurus füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmemesi tutumunda toplumun çoğunluğunun desteğini sağlayabilmiştir. Dolayısıyla Scholz'un bu konudaki tercihini ön plana çıkararak özellikle Eylül'de Almanya'nın doğusunda gerçekleşecek olan bazı eyalet

meclisi seçimlerine yönelik de bilinçli bir yaklaşım sürdürmesi muhtemeldir. Ana muhalefet konumundaki CDU/CSU'nun Taurus füzelerinin Ukrayna'ya gönderilmesine dair iki önergesi ise Federal Mecliste başarısızlıkla sonuçlanmıştır. Bu durum ana muhalefeti daha da zorlu ve ikilemlilik konuma itecektir. Zira anketlerde ileri sürüldüğü üzere kendi seçmenin dahi yüzde 52'si CDU/CSU'nun bu konudaki tutumunu desteklemekte ve bu füzelerin Ukrayna'ya gönderilmesine karşı çıkmaktadır.⁷¹

Toplumun çoğunluğu gibi federal hükümet ve ana muhalefet Ukrayna'ya genel olarak silah yardımlarının sürdürülmesini –Taurus konusundaki anlaşmazlık haricinde– desteklemektedir. Ancak bu silah yardımlarıyla Rusya'ya yönelik ne gibi bir sonucun elde edilebileceği noktasında ise somut bir görüşün veya olasılıkların değerlendirilmesinin mevcut olmaması eleştirilere neden olmaktadır. Scholz'un somut olmayan ve savaşı “Rusya kazanmamalı, Ukrayna da kaybetmemeli” olarak bizzat tanımladığı yaklaşımının⁷² ise daha ne kadar sürdürülebilir olduğu belirsizdir. Her ne kadar Taurus füzeleri konusunda Scholz'un tutumu temkinli ve dengeli olarak değerlendirilmiş olsa da Ukrayna'ya silah yardımları dışında Almanya'nın hangi girişim veya katkılarının olduğu eleştirileri de yöneltilmektedir.

Almanya ilk başlardaki temkinli tavrına rağmen Ukrayna'ya silah ve mühimmat yardımlarını sürdürmektedir. Savaşın sonlandırılmasına yönelik örneğin diplomatik girişimler noktasında ise Berlin yönetiminin somut yaklaşımlarının olmadığı intibai günden güne kuvvetlenirken özellikle koalisyonda yer alan Yeşiller, FDP ve ana muhalefetteki CDU/CSU'nun

69 Bahattin Gönültaş, “Almanya, 2023'te Silah İhracatında Rekor Kırdı”, Anadolu Ajansı, 27 Aralık 2023.

70 “Neue Munitionsfabrik: Scholz will Rüstungsproduktion ausweiten”, zdf.de, 12 Şubat 2024, <https://www.zdf.de/nachrichten/politik/deutschland/munitionsfabrik-scholz-demonstration-niedersachsen-rheinmetall-100.html>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

71 Ehni, “ARD-DeutschlandTrend: Mehrheit gegen ‘Taurus’-Lieferung an die Ukraine”.

72 “Kanzler Scholz zum Ukraine-Krieg: Wir handeln entschlossen”, SPD.de, 3 Mayıs 2022, <https://www.spd.de/aktuelles/detail/news/wir-handeln-entschlossen/03/05/2022>, (Erişim tarihi: 26 Mart 2024).

bu konuda gerçekçi önerilerinin olmaması dikkat çekmektedir. Son olarak 2024 sonundaki ABD başkanlık seçimi ve sonuçlarının da federal hükümetin gelecekteki politika tercihle-

rine yönelik etkilerinin olması muhtemeldir. Bu noktada ikili ilişkilerin yanı sıra Ukrayna'ya yönelik silah yardımlarının geleceğinin de önemli bir yer tutacağı tahmin edilebilir.

ALMANYA'NIN UKRAYNA'YA SİLAH YARDIMLARI VE ALMAN SİYASETİNE YANSIMALARI

M. ERKUT AYVAZ

SETA | ANALİZ

Bu analizde 24 Şubat 2022 sonrasında Almanya'nın Ukrayna'ya yönelik silah yardımları ve Alman ordusunun güçlendirilmesine ilişkin aldığı kararlar ele alınmaktadır. Almanya'nın ABD'den sonra Ukrayna'ya en çok silah desteği sağlayan ülke olduğu hatırlatılarak Alman siyasetinde silah yardımları ile ilgili özellikle son aylardaki güncel tartışmalar üzerinde durulmaktadır. Koalisyon hükümetinin iki yıllık bir sürenin ardından güncel anketlerde oldukça olumsuz bir konuma gerilemesinin de gölgesinde Alman siyasetinde silah yardımları ile ilgili özellikle son aylardaki güncel tartışmalar ele alınmaktadır. Ayrıca Ukrayna'ya yardımlar konusu muhalif partiler ve koalisyon içerisindeki eleştiriler etrafında irdelenmektedir. Bilhassa eleştiriler almasına rağmen koalisyon lideri Şansölye Olaf Scholz'un spesifik konulardaki politika tercihleri ele alınmaktadır.

www.setav.org

ANKARA • İSTANBUL • WASHINGTON D.C. • BERLİN • BRÜKSEL